Kaki

Diospyros kaki

I korthet

- *Diospyros kaki* – ebenholtsväxter (Ebenaceae).
- Kommer från Kina; odlat för frukterna i över 2000 år, även i Japan och Korea.
- Lövfällande träd med stora, blanka blad och kraftiga höstfärger i gult, orange och rött.
- Han- och honträd: En fröplanta kan vara ett hanträd utan frukter – och frukter kommer tidigast efter många år.
- Ute i sol från mitten av maj; på vintern kallt och frostfritt vid cirka 2–10 °C.
- Fröna blötläggs och ska ligga i kylskåpet i 2–3 månader före sådd.
- Gror efter cirka 3–5 veckor vid 18–22 °C efter förbehandlingen.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av kaki har du grunden till ett lövträd med stora, blanka blad och vackra höstfärger som du själv formar från den första groddplantan. Efter köldbehandlingen i kylskåpet brukar de första groddplantorna visa sig efter 3–5 veckor, och redan den första sommaren kan du börja forma trädet. Frukter är inte målet: De kommer bara på honträd och först när trädet är många år gammalt.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Kaki (*Diospyros kaki*), även kallad kakiplommon, är ett lövfällande träd i familjen ebenholtsväxter. Det kommer från Kina, där det har odlats för de orange frukterna – kakifrukterna – i över 2000 år. Tidigt kom det även till Japan och Korea, och i Japan är det ett av de mest älskade fruktträden; till Europa kom det först omkring år 1800. Trädet blir normalt upp till 10–15 meter högt. Bladen är stora, ovala och blankt mörkgröna och får på hösten kraftiga färger i gult, orange och rött. Barken blir med åren mörk och djupt fårad. Kakin är oftast tvåbyggare: Det finns hanträd och honträd, och frukterna – som sitter kvar på grenarna efter att bladen har fallit – kommer bara på honträd och hos fröplantor först efter många år. Som bonsai växer den sällan helt rakt, men bildar med tiden en karaktärsfull stam.

Förökning

Fröna har en vila som ska brytas med kyla – inte med frost. Lägg dem i ljummet vatten i cirka 24 timmar, blanda dem sedan med lite fuktig såjord eller kokossåmull i en sluten påse och lägg den i kylskåpet i 2–3 månader. Så sedan fröna cirka 1 cm djupt i fuktig såjord eller kokossåmull. Håll odlingsmediet jämnt fuktigt men inte blött. Vid 18–22 °C gror de normalt efter 3–5 veckor; alla frön gror inte. Groddplantorna bildar snabbt en lång pålrot: Skola om dem till egna, gärna lite djupa krukor med pikeringsjord när de första riktiga bladen har kommit. Vid omplanteringen våren därpå kan pålroten kortas lite, så att det bildas ett fint rotsystem.

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

Placering och ljus

Kakin vill ha ljust och gärna sol och värme. Från mitten av maj, när det inte längre finns risk för nattfrost, står den bäst ute på en solig, skyddad plats. I skugga blir skotten långa, och höstfärgerna blir svagare.

Vattning och näringsämnen

Håll odlingsmediet jämnt fuktigt under växtsäsongen och låt ytan torka lätt mellan vattningarna; undvik stående vatten. I en liten skål kan det på sommaren behövas vatten varje dag. Spreja bladen då och då med rent regnvatten i rumstemperatur. Från maj till september ges flytande bonsainäring var tredje vecka. Efter lövfällningen vattnas bara lite.

Odlingsmedium

Färdig bonsaijord är en bra grund. Till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand. Unga plantor planteras om vartannat år på våren, innan knopparna slår ut.

Beskärning

Kakin bildar långa, raka skott. Låt ett nytt skott bilda 5–6 blad och skär sedan tillbaka det till 2–3 blad – upprepa det under hela växtsäsongen. När bladen har fallit på hösten syns grenarna tydligt, och då är det en bra tid för den större formbeskärningen.

Övervintring

Kakin är lövfällande och behöver en sval viloperiod. I trädgården tål äldre träd en del frost i de mildaste trakterna, men i en skål är rötterna mycket mer utsatta. Låt trädet stå ute på hösten så länge det högst är lätt nattfrost – kylan skickar det i vila, och bladen faller. Innan det fryser på allvar flyttas det till en kall, frostfri plats vid ca 2–10 °C, t.ex. ett ouppvärmt rum, en kall källare eller ett frostfritt garage; när bladen har fallit behöver trädet inget ljus. Vattna sparsamt så att odlingsmediet inte torkar ut helt, och ge ingen näring. När knopparna börjar svälla på våren ska trädet stå ljust igen, och från mitten av maj kan det komma ut.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt sådmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, är min färdigblandade bonsaijord en bra grund. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.